

СІРЕНКО ОЛЕНА АНАНІЇВНА
(до 60-річчя з Дня народження)

21 березня 2021 року виповнилося 60 років відомому українському паліологу, палеонтологу, стратиграфу, доктору геологічних наук, провідному науковому співробітнику відділу стратиграфії і палеонтології кайнозойських відкладів Інституту геологічних наук НАН України, члену антропогеологічної та неогенової комісії Стратиграфічного комітету України Сіренко Олені Ананіївні.

Вона народилась у м. Києві в родині науковців. З самого раннього дитинства разом з мамою, доктором географічних наук Н. О. Сіренко, щорічно брала участь в експедиційних роботах з вивчення кайнозойських відкладів України. Дитячі враження та вподобання не минули безслідно, тому вибір майбутньої професії був очевидним.

У 1978 р. стала студенткою географічного факультету Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка, де на кафедрі геоморфології та палеогеографії під керівництвом доктора географічних наук І. М. Рослого опанувала ази четвертинної геології та палеогеографії. Ще у студентські роки захоплювалась палеонтологічним напрямом досліджень. Після закінчення університету 1983 р. розпочала працювати у Палеогеографічній партії дослідного підприємства Інституту геологічних наук. Саме у цей час зробила перші кроки у професії паліолога – під керівництвом знаного фахівця з паліології четвертинних відкладів, доктора біологічних наук О. Т. Артюшенко пройшла стажування в Лабораторії палеоботаніки Інституту ботаніки ім. М. Г. Холодного НАН України. Отримані знання використовувала для паліологічного обґрунтування розчленування пліоцен-четвертинних відкладів України під час виконання госпдоговірних робіт, які активно виконували співробітники Палеогеографічної партії. У 1986 р., за конкурсом, отримала посаду молодшого наукового співробітника відділу викопної флори Інституту геологічних наук НАН України.

Сіренко Олена Ананіївна працює в Інституті геологічних наук НАН України понад 35 років: спочатку на посаді молодшого наукового співробітника; з 1993 до 1994 р. – наукового співробітника; з 1995 до 2007 р. – старшого наукового співробітника; з 2008 р. й до сьогодні – провідного наукового співробітника.

У 1989 р. стала пошукачем при відділі викопної флори ІГН НАН України (науковий керівник – доктор геол.-мін. наук, проф. Ю. В.Тесленко); 1992 р. захистила кандидатську дисертацію на тему “Пліоценові спорово-пилкові комплекси Східної України і їх біостратиграфічне значення”.

У 1995-1996 рр. брала участь у роботах у межах Національної програми досліджень і використання ресурсів Азово-Чорноморського басейну. За результатами проведених досліджень виконано палеогеографічні реконструкції пізньоплейстоценової та голоценової історії західного шельфу Чорного моря. Виявлено склад пізньоплейстоценових і голоценових рослинних угруповань прилеглої суші. Виконано

палеокліматичні реконструкції, побудовано палеокліматичні криві змін співвідношень тепла та холоду у голоцені. Визначено та детально охарактеризовано два кліматичні оптимуми голоцену (древньочорноморський та ранньоновочорноморський час). Виявлено та палінологічно обґрунтовано існування перерви в межах досліджуваного профілю новочорноморських відкладів.

Наукова діяльність О. А. Сіренко тісно пов'язана з виробництвом. У межах програми "Геолкарта 200": 1994-1995 рр. - виконувала палінологічні дослідження палеоген-неогенових відкладів Ніжинської площі; 1996-1997 рр. - брала участь у вивченні верхньопліоценових і плейстоценових відкладів аркуша "Новоукраїнка"; 1998-1999 рр. проведено роботи з палінологічних досліджень неоплейстоценових відкладів території аркуша "Фастів"; 2000-2001 рр. - зроблено палінологічне обґрунтування стратиграфічного розчленування неоплейстоценових відкладів території аркуша "Сміла" та за палінологічними даними уточнено межу між нижньо- та середньонеоплейстоценовими відкладами регіону досліджень; 2001-2003 рр. - виконано великий обсяг робіт з палінологічного обґрунтування віку боярської товщі (аркуш "Умань"), обґрунтовано вік порід, що є її підшовою та кривлею. У майже повністю німії (до недавнього часу) 40-метровій товщі виявлено відклади верхнього міоцену, нижнього та верхнього пліоцену; з 2003 р. - розпочато роботи з палінологічної характеристики неоплейстоценових відкладів території аркуша "Кіровоград" і неогенових відкладів аркуша "Маріуполь".

З 2002 р. О. А. Сіренко є учасником спільної програми українсько-польських досліджень з вивчення та кореляції неоплейстоценових відкладів України та Польщі (Університет ім. Марії Кюрі-Склодовської, м. Люблін; Львівський національний університет ім. І. Франка; ІГН НАН України).

У 2011 р. була нагороджена почесною грамотою Президії НАН України за багаторічну плідну працю та вагомий особистий внесок у розвиток наукових досліджень у галузі палеонтології.

У 2012 р. Олена Ананіївна успішно захистила докторську дисертацію на тему "Паліостратиграфія континентальних верхньопліоценових–нижньонеоплейстоценових відкладів південної частини Східноєвропейської платформи".

До головних наукових здобутків О. А. Сіренко варто зачислити вихід друком 2017 р., за програмою "Наукова книга", одноосібної монографії "Паліостратиграфія континентальних верхнеплиоценовых–нижнеоплейстоценовых отложений южной части Восточно-Европейской платформы" у видавництві "Наукова думка", що отримала блискучу рецензію в Українському ботанічному журналі; складання оновленої Стратиграфічної схеми неогенових відкладів Дніпровсько-донецької западини (у співавторстві з В. Ю. Зосимовичем); виконання палінологічного обґрунтування стратонів середнього міоцену-пліоцену Східного Паратетису в межах України до Стратиграфічної шкали неогену України; палінологічне обґрунтування верхньої межі неогену.

О. А. Сіренко є керівником проекту "Neogene and Paleogene biodiversity, palaeogeography and climate evolution in the southern Ukraine part of Paratethys", що виконується за міжнародною програмою Неклайм (NECLIME) з реконструкції палеокліматів і неодноразово була виконавцем Сепкоських грантів Американської асоціації палеонтологів.

Коло наукових інтересів О. А. Сіренко дуже різнобічне й охоплює як численні аспекти палінології верхньокайнозойських відкладів (розробку методичних засад палінологічних досліджень, паліостратиграфію та кореляцію різнофаціальних відкладів неогену–неоплейстоцену України та суміжних регіонів, аналіз складу

дендрофлори неогену та неоплейстоцену, виявлення етапності розвитку неогенової та неоплейстоценової рослинності України, реконструкцію палеогеографічних і палеокліматичних умов її формування), так і загальні питання стратиграфії неогенових і плейстоценових відкладів України, створення стратиграфічних схем нового покоління, визначення та обґрунтування віку місцевих геологічних утворень (боярська світа тощо).

О. А. Сіренко була вченим секретарем Палеонтологічного товариства України та секретарем редколегії збірника наукових праць Палеонтологічного товариства України, надавала багато уваги організації щорічних сесій та виданню збірників наукових праць товариства.

Науковий доробок О. А. Сіренко становить понад 150 наукових праць. Останніми роками вона активно публікує свої наукові досягнення у провідних міжнародних виданнях, що входять до баз Scopus і Web of Science. Олена Ананіївна завжди цікавиться новими розробками в галузі палеонтології, стратиграфії та палеогеографії, а також широко представляє результати своїх досліджень на міжнародних і всеукраїнських конференціях і семінарах.

Авторитетного фахівця у галузі біостратиграфії кайнозою, а також палеоботаніки і палеогеографії, доктора геологічних наук, старшого наукового співробітника, провідного наукового співробітника ІГН НАН України Олену Ананіївну Сіренко у квітні 2021 року нагородили відзнакою НАН України "За професійні здобутки".

Ювілейну дату Олена Ананіївна Сіренко зустрічає у розквіті духовних і фізичних сил, сповнена творчих задумів з подальшого розвитку наукової школи – палінології і біостратиграфії кайнозою України. Щиро вітаємо ювілярку і бажаємо подальших успіхів на науковій ниві.

Олена Шевчук, Антоніна Іваніна